

Sadri
Maksudi
Arsal

1917 Rus İhtilâli'nden sonra Kazan yöresinde kurulan muhtar Türk devletinde hem Millet Meclisi başkanı, hem Millî İdare başkanı seçildi. Böylece İdil-Ural Devleti'nin ilk cumhurbaşkanı oldu. Bolşevizm'in Rusya'daki hâkimiyeti üzerine Finlandiya'ya geçip oradan Paris'e gitti. Sorbonne'a bağlı bir enstitüde akademik faaliyetlerine devam etti. I. Dünya Savaşı sonundaki ortamda her fırsatta Türkler'in haklarının korunmasına çalıştı. Sorbonne Üniversitesi'ne bağlı Slav Kavimleri Araştırma Enstitüsü'nün serbest dersleri olarak Türk-Tatar kavimleriyle Orta Asya tarihi okuttu. Bu dersler yanında *Journal Asiatique*'te bazı yazılar yazdı ve ilmî faaliyetlerde bulundu. Bir süre sonra Maarif Vekili Hamdullah Suphi (Tanrıöver) tarafından Türkiye'ye davet edildi (1925). Önce Telif ve Tercüme Heyeti üyeliğine, sonra yeni açılan Ankara Adliye Hukuk Mektebi'ne profesör tayin edildi. Aynı zamanda Türk Ocakları Hars Heyeti üyesi idi. Adliye Hukuk Mektebi daha sonra Hukuk Fakültesi olunca uzun yıllar burada umumi hukuk tarihi, Türk hukuk tarihi ve hukuk felsefesi dersleri okuttu. Türk Ocakları'nın 1930 yılı kurultayında yalnız tarihle uğraşacak bir tarih encümeni veya tarih akademisi kurulması gereği hakkındaki bir konuşması üzerine, Afet İnan'ın bu görüşü desteklemesiyle bugünkü Türk Tarih Kurumu'nun temeli atılmış oldu.

1930-1934'te Şebinkarahisar, 1934-1938'de Giresun milletvekilliği yaptı. 1939'da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi tarih profesörlüğüne, 1941'de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi hukuk tarihi ve felsefesi profesörlüğüne, 1944'te de Ankara'dan naklen İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi hukuk tarihi ve felsefesi ordinaryüs profesörlüğüne getirildi. 1950'de Demokrat Parti'den Ankara milletvekili seçildi. 1954'

ten sonra kendini tekrar ilmî çalışmalara verdi. 20 Şubat 1957'de İstanbul'da öldü.

Sadri Maksudi, hayatının bir kısmını Rusya'da oradaki Türkler'in millî meselelerini halletmek için siyasetle geçirdiği halde, aynı zamanda milletlerarası ilim âlemi ile de münasebetlerini sürdürmüş ve adını daha çok tarih sahasında duyurmuştur. Tarihe karşı yakın ilgisi Paris'teki öğrencilik yıllarında başlarsa da kendini tamamen bu sahadaki araştırmalara vermesi 1920'den sonradır. Bir hukuk profesörü olmasına rağmen Türk tarihi üzerindeki bilgisi ve araştırmaları bu sahanın mütehassısları kadar derindir. Türk tarihinin muhabere tarihini olarak değil sosyolojik açıdan incelenmesi gerektiğini savunmuştur.

Eserleri. 1. *Türk Dili İçin* (İstanbul 1930). Bu eserde Türk dili hakkındaki görüşlerini ortaya koyan Arsal'a göre Osmanlı devrinden kalma yazı dili düzeltilerek yabancı kelimelerden ayıklanmalı, öz türkçe kelime köklerinden yeni bir edebî-ilmî dil meydana getirilmelidir. Eserde birçok Türk kavmi yanında çeşitli milletlerin edebî ve millî dillerinin nasıl oluştuğu hususu üzerinde de durulmuş, divan edebiyatı Osmanlı devrinin "en feci bir âbidesi" olarak gösterilmiştir. Latin harflerinin kabulü ile Türk ırkı için imlâ ve yazı meselesinin hallolduğunu da savunan yazar, ayrıca divan edebiyatının okullarda okutulmasının zararlı olduğunu söyleyerek altı asırlık büyük bir kültür mirasını inkâr etmek suretiyle küçümsenemeyecek bir hataya düşmüştür. *Türk Dili İçin*, dil inkılabının başlangıcındaki çalışmalara önemli ölçüde yol göstermiş, eserdeki görüşler uzun yıllar Türk Dil Kurumu tarafından savunulmuş ve uygulama alanına konulmuştur. Ancak eserin yazılışından yıllar sonra, Türk Dil Kurumu'nun türettiği bazı kelimelere karşı çıkan Arsal Türk dilinin ilmî yollarla özleştirilmesini savunmuş, dil reformunun sonradan aldığı istikameti tasvip etmemiştir (bk. İnalçık, s. 51). 2. *Milliyet Duygusunun Sosyolojik Esasları* (İstanbul 1955). Hayatının son yıllarına doğru yayımladığı bu eserde millet ve milliyet hakkındaki fikirleriyle bugünkü medenî milletlerde milliyetçiliğin dayandığı esasları ortaya koymuştur. 3. *Maişet* (Kazan 1898). O zamanki Kazan Türkleri'nin meselelerini kendi ıstıraplarıyla birlikte işlediği bir romandır.

Diğer eserleri de şunlardır: *İngiltere'ye Seyahat* (Kazan 1912), *Orta Asya Türk Devletleri* (Ankara 1934), *İngiliz Âme Hukukunun İnkişaf Safhaları* (İstanbul 1940), *Hukuk Tarihi Dersleri* (Ankara 1941), *Umumi Hukuk Tarihi* (Ankara 1942), *Hukuk Felsefesi Tarihi* (İstanbul 1946), *Türk Tarihi ve Hukuk* (İstanbul 1947).

Bunlardan başka çeşitli ilmî dergilerde yayımlanmış makaleleri de bulunan Arsal'ın bir de *Seçuklu ve Osmanlı Devletleri Hukuk Tarihi* adlı yayımlanmamış bir eseri vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

Abdullah Battal Taymas, *Kazanlı Türk Meşhurlarından İki Maksudiler*, İstanbul 1959; Yrjö Roevuori, *Maksudi ve Türk-Fin Münasebetleri* (trc. Aydın Yeğen), Ankara 1965; Halil İnalçık, "Sadri Maksudi Arsal", *TK*, sy. 5 (Mart 1963), s. 49-52; *TK* (Sadri Maksudi Arsal özel sayısı), sy. 53 (Mart 1967), s. 1-49; Zeki Velidi Togan, *Hatıralar*, İstanbul 1969, tür. yer.; "Arsal, Sadri Maksudi", *TDEA*, I, 161.

TURGUT AKPINAR

ARSEVEN, Celâl Esat

(1875-1971)

Türk sanat tarihinin
öncü araştırmacılarından,
ansiklopedi yazarı ve ressam.

Ekim 1875'te İstanbul Beşiktaş'ta dünyaya geldi. Babası Sadrazam Ahmed Esad Paşa, annesi Fatma Süzidil Hanım'dır. Doğumundan kısa bir süre sonra babası vefat ettiğinden amcası Kâzım Paşa tarafından yetiştirildi. İlk öğrenimine Beşiktaş'ta Taşmektep'te başladı, ardından Hamidiye Mektebi'ne geçti. Galata Sarayı Mekteb-i Sultânîsi'nde bir yıl okuduktan sonra Beşiktaş Askerî Rüşdiyesi'ne, 1889'da Mekteb-i Mülkiye'ye girdi. Resim yapmaya meraklı olduğu için bu yıllarda Sanayi-i Nefise Mektebi'ne de devam etti. Fakat

Celâl Esat Arseven'in sulu boya bir tablosu

amacının ısrarı ve padişahın iradesiy-
le 1891'de Mekteb-i Harbiyye'nin "zâ-
degân" sınıfına yazıldı. Subay çıktıktan
sonra hünkâr yaveri olarak görevlendi-
rildiğinden rahatça resimle uğraşmak
imkânını elde etti; bu arada resim tek-
niğiyle ilgili bir dizi küçük kitap yayımla-
dı. II. Meşrutiyet'in ilânından sonra istifa
ederek askerlikten ayrıldı ve Paris'e
gitti. Bu yıllarda arkadaşı Salâh Cimcoz
ile birlikte *Kalem* adında bir dergi çı-
kardı; çeşitli yazılarla birlikte İstanbul
tarihi ve eski eserlerine dair büyük bir
de kitap kaleme aldı. 1912'de Galata
Tahrîr-i Musakkafât Reisliği'nde (binala-
rı kayıt dairesi) görev aldı. Bir yıl sonra
Şehremâneti Umûr-ı Fenniyye ve İsta-
tistik müdür muavini oldu. Fakat Şeh-
remini Operatör Cemil Paşa (Topuzlu) ve
Fen Heyeti başkanı M. Auric ile arasın-
da anlaşmazlık çıkınca bu görevden ayrıl-
arak Kadıköy Belediyesi müdürlüğü-
ne tayin edildi.

I. Dünya Savaşı yıllarında belediyeçilik-
le ilgili bazı kitaplar yayımladı. 1917'de
İstanbul Âsar-ı Atıka Müzesi'nde kuru-
lan Muhâfaza-i Âbidât Encümeni'nin se-
kiz üyesinden biri olarak seçildi ve bu-
rada uzun yıllar çalıştı. 1920'de Sanâ-
yi-i Nefise Mektebi'ne hoca oldu, ara-
lıklarla 1941'e kadar süren bu görevin-
de önce belediyeçilik ve şehircilik, son-
raları da mimarlık tarihi ve şehircilik
derslerini okuttu. 1923'ten sonra kısa
sürelerle Dârübedâyı müdürlüğü ile İst-
anbul Ticaret Odası Neşriyat müdürlü-
ğü gibi görevlerde de bulundu. Ayrıca
Ankara'nın imar planını hazırlamak üze-
re davet edilen Alman şehircilik uzma-
nı Prof. H. Jansen'in yanında Ankara
şehri sınaî müşaviri olarak çalıştı. İki yıl
kadar süren bu görevden sonra yeni-
den akademiye döndü. 1933'ten 1937'-
ye kadar Kadıköy Halkevi'nin başkanlı-
ğını yaptı, 1942'de VII. dönem İstanbul,
1946'da VIII. dönem Giresun milletvekili
olarak Büyük Millet Meclisi'nde bu-
lundu. 1951'de Gayri Menkul Eski Eserler
ve Anıtlar Yüksek Kurulu üyesi oldu.
5 Kasım 1951'den 15 Kasım 1953'e ka-
dar başkanlık yaptığı bu kuruldan 1958
yılı başlarında istifa ederek ayrıldı. 13
Kasım 1971'de vefat etti ve Sahrâ-yı Ce-
did Mezarlığı'na defnedildi.

Celâl Esat müzik de dahil olmak üze-
re güzel sanatların çeşitli dalları ile uğ-
raşmış, değişik müzik aletlerini çaldığı
gibi birkaç edebî türde eserler de ver-
miştir. Bunların arasında sahne için ya-
zılmış çok sayıda oyun da vardır. İdareci,
şehirci, tiyatro ve senaryo yazarı, re-

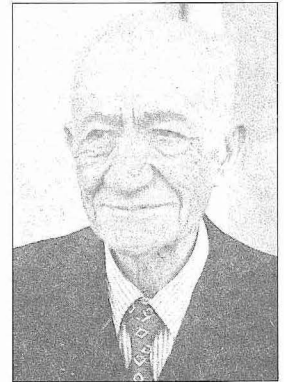
jisör, ressam, arkeolog, sanat tarihçisi,
öğretim üyesi, sözlükçü, ansiklopedici
olan, ayrıca sanat ve belediyeçilik konu-
larında da yazıları bulunan Celâl Esat'ın
bu değişik dalların hepsinde basılmış
eserleri vardır. Ancak bütün bu faaliyet-
ler içinde onun adını yaşatacak başlıca
üç çalışma sahasından biri İstanbul ta-
rihi ve eski eserlerine dairdir. İkincisi sa-
nat tarihi sözlükleri ve büyük bir sanat
ansiklopedisi, üçüncüsü ise Türk sanat
tarihidir.

İstanbul tarihi ve eski eserlerine dair
eserini ilk defa 1908'de Fransızca ola-
rak ilim âlemine sunmuş, bu kitaptan
daha iyi faydalanılmasını sağlamak için
yine Fransızca açıklamalı, İstanbul'un
Bizans ve Türk devri eserlerinin yerleri-
ni gösteren bir de arkeolojik şehir pla-
nı neşretmiştir. Bu kitabın bir kısmının
Türkçe'sini 1912'de *Eski İstanbul* adıyla
bastırıldığı gibi 1913'te de biri Galata
tarihi ve eski eserlerine, diğeri de Kadı-
köy'e dair iki küçük eser yayımlamıştır.
Sanat terimleriyle ilgili olarak birçok kü-
çük kitap çıkardıktan sonra büyük bir
sanat ansiklopedisi hazırlamaya girişen
Celâl Esat, 1943'te bastırmaya başladığı
bu beş ciltlik eserini 1952'de tamam-
layabilmiştir. İçinde bütün sanat terim-
lerinin karşılık ve açıklamalarının veril-
mesine çalışılan, ayrıca çeşitli sanat de-
virleri, üslupları ve teknikleri hakkında
geniş bilgiler de bulunan bu ansiklope-
dinin tek kişi tarafından hazırlanması
gerçekten büyük bir başarıdır.

Daha 1909'da İstanbul hakkındaki ki-
tabında Bizans dönemi İstanbul'unun
karşısında Türk İstanbul'un varlığını vur-
gulayan C. Esat, ardından başlı başına
Türk sanat tarihini işlemeye yönelerek
1928'de *Türk Sanatı* adlı eserini ver-
mişti. Bu eseri sonraları büyük ölçüde
genişletip Fransızca olarak *L'Art turc*
başlığı ile ve bol resimlerle süslü, güzel
baskılı büyük bir cilt halinde yayımla-
mış, bunu Türk tezyini sanatlarına dair
Türkçe ve Fransızca yine büyük eserleri
takip etmiştir. Bu eserinin önsözünde,
gayesinin Arap ve İran'dan ayrı bağımsız
Türk sanatını ortaya koymak oldu-
ğuna dikkat çekerek çalışmasının da-
ha derin araştırmalara yol açabileceği-
ne işaret ediyordu. Hayatının son yıllarında
Türk sanatı hakkındaki bu sentez
denemesini yeniden ele alarak iki bü-
yük cilt halinde *Türk Sanatı* adıyla ya-
yımladı. Burada Türk sanat tarihi hak-
kında bilinenleri bir araya getirmeye ça-
lışmışsa da artık bu günlerde her gün
yeni bilgilerle zenginleşen Türk sanat

tarihinin yeni keşifleri de içine alan tam
bir sentezini yapacak güçte değildi. Fak-
kat her şeye rağmen o Türk sanat tari-
hi ilim dalının kurucusu olmak şerefine
erişmiştir.

Eserleri. *Piyes ve Roman : Sevda Çağı*
(İstanbul 1319); *Büyük Yarı* (İstanbul
1341); *Bay Turgan* (İstanbul 1937). **Be-
lediyeçilik:** *Belediyelerde Evrakın Kayıt
ve Tasnifi Nasıl Olmalıdır?* (İstanbul
1331); *Belediyelerde İnşaatın Emaneten
İdaresi* (İstanbul 1331); *Belediyeler
ve Teşkilâtı* (İstanbul 1332). **Kütüphane-
çilik:** *Notlar ve Kütüphanelere Dâir
Usûl-i Tasnif* (İstanbul 1340 r./1342). **Sanat
Tekniği:** *Resim Dersleri* (İstanbul
1313); *Ressam ve Mimarlara Mahsus
Menâzır* (İstanbul 1316); *Fotoğrafya* (İs-
tanbul 1316); *Ressamlara Rehber* (İs-
tanbul 1318); *Renkler, Renkli Resimler
ve Yağlıboya* (İstanbul 1319); *Yapı Mal-
zemesi* (İstanbul 1323). **Genel Sanat Ta-
rihi ve Modern Sanat:** *Mimarî Tarihi* (I.
cilt, *Kurân-ı Kadîme*, İstanbul 1928); *Ye-
ni Mimarî* (İstanbul 1931). **Şehircilik:** *Şe-
hir Mimarîsi* (Camillo Sitte'den tercüme,
İstanbul 1926); *Şehircilik (Urbanizm,
İstanbul 1937). İstanbul İncelemeleri: Con-
stantinople, De Byzance à Stamboul*
(Paris 1909; eser Rusça'ya da tercüme edil-
miştir [Moskova 1919]); *Eski İstanbul-
Âbidat ve Mebânisi, Şehrin Tesisin-
den Osmanlı Fethine Kadar* (İstanbul
1328, 1989); *Eski Galata ve Binaları* (İs-
tanbul 1329, 1989); *Kadıköy Hakkında
Tedkîkât-ı Belediyye* (İstanbul 1329); *Plan
Archéologique de Constantinople,
Byzance et Stamboul* (baskı yeri
ve yılı yok). **Türk Sanatı Tarihi:** *Türk Sa-
natı* (İstanbul 1928); *Türklerde Mimarî*
(Ankara 1932); *Türklerde Mimarî-Eti
ve Selçuk Mimarîleri* (İstanbul 1934); *L'Art
turc, depuis son origine jusqu'à
nos jours* (İstanbul 1939); *Les Arts dé-
coratifs turcs* (İstanbul, ts.); *Türk Sanatı,
Menşeyinden Bugüne Kadar Mimarî,
Heykel, Resim, Süsleme ve Tezyini*

Celâl
Esat
Arseven

Sanatlar (I-II, İstanbul, ts.); *Türk Sanatı* (yazarın Fransızca olarak 1939'da basılan eserinin Türkçe aslıdır, İstanbul 1970). **Sanat Sözlük ve Ansiklopedisi: İstilâhât-ı Mi'mâriyye** (İstanbul 1324); *İstilâhât-ı Mi'mâriyye* (İstanbul 1328); *İstilâhât-ı İlmiyye Encümeni Tarafından Sanâyi-i Nefisede Mevcut Kelimât ve Ta'bîrât İçin Vaz ve Tedvîni Tensib Olunan İstilâhât Mecmuası* (İstanbul 1330); *Fransızca'dan Türkçe'ye ve Türkçe'den Fransızca'ya Sanat Kâmusu* (İstanbul 1340, ikinci kısım 1341); *Fransızca'dan Türkçe'ye Sanat Lugatı* (Ankara 1944); *Sanat Ansiklopedisi* (I-V, İstanbul 1943-1952). **Mûsiki Tarihi: Türk Mûsikisi ve Yeniçeri Mehter Muzikası Hakkında Mütelaât** (İstanbul 1327); *Büyük Halk Bestecisi Muhlis Sabahaddin, Hayatı, Eserleri, Musikimizdeki Yeri* (İstanbul 1947). **Hâtrât: Seyyar Sergi ile Seyahat İntibaları** (İstanbul 1928); "Türk Resim Sanatında Yetmiş Yıllık Hayatım" (4 Mart 1955'ten itibaren *Yeni İstanbul* gazetesinde tefrika edilmiştir); "Yıldız Sarayı'ndan Mütareke'ye Kadar Celâl Esad Arseven'in Hatıraları" (17 Ocak 1960'tan itibaren *Dünya* gazetesinde otuz bir tefrika). Bunların dışında tam adları tesbit edilemeyen bazı basılmış kitapları ve basılmamış eserleriyle günlük gazete ve dergilerde çıkmış pek çok yazısı vardır.

BİBLİYOGRAFYA :

İren [Celâl Esad Arseven], *Eski Galata ve Binahları*, İstanbul 1989, Önsöz, s. 9-18; Doğan Kuban, "Celâl Esad Arseven ve Türk Sanatı Kavramı", *Mimarlık*, sy. 72, İstanbul 1969, s. 18-20; Bülent Özer, "Celâl Esad Arseven", a.e., s. 21-24; Edibe Dolu [Kırdar], "Harika İhtiyar Öldü", *Hayat*, sy. 49, İstanbul 1971, s. 27-30; Semavi Eyice, "Celâl Esad Arseven", *Ön Asya Dergisi*, VII/75, Ankara 1971, s. 4-5, 11; a.mlf., "Nekroloji: Celâl Esad Arseven (1875-1971)", *TTK Belleten*, XXXVI/142 (1972), s. 173-202, ayrıca XIII levhada 18 resim; Behçet Ünsal, "Celâl Esad Hoca", *Arkitekt*, sy. 345, İstanbul 1972, s. 33-35; Nejat Diyarbakırlı, "Türk Sanatının Büyük Kaybı, Celâl Esad Arseven", *TK*, sy. 113 (1972), s. 303-314; R. Ekrem Koçu, "Arseven, Celâl Esad", *İst. A. II*, 1056-1057.

SEMÂVİ EYİCE

ARSLAN ARGUN

(ö. 490/1097)

Sultan Alparslan'ın oğlu.

Bazı kaynaklarda Alparslan'ın 458'de (1066) büyük dedesi Selçuk'un Seyhun kıyısındaki Cend şehrinde bulunan mezarını ziyaret edip Hârizm'e dönünce bu ülkenin beyliğini oğullarından Arslan Ar-

gun'a verdiği zikrediliyorsa da (*Ah̄bârü'd-devleti's-Selcûkiyye*, s. 40; İbnü'l-Esîr, X, 50; ikinci eserde yanlışlıkla kardeşi denilmektedir, aslında iki müellif de aynı kaynağa dayanmışlardır) bu haberin doğruluğu bazı sebeplerden dolayı şüpheli görünmektedir. Önce, Hârizm'in Arslan Argun'a verildiğine dair bilgiler diğer kaynaklarca teyit edilmemektedir. İkinci olarak, Arslan Argun'un 490 (1097) yılında yirmi altı yaşında öldürüldüğü bildirilmektedir. Üçüncü olarak da eğer Arslan Argun yetişkin yaşta bir şehzade olsaydı Melikşah devrinde, kardeşleri Tekiş ve Tutuş gibi, önemli bir bölgenin meliki olarak adının kaynaklarda geçmesi beklenirdi. Halbuki onun Melikşah devrinde Hemedan - Sâve taraflarında 7000 altın gibi mütevazı bir gelir getiren dirliğe sahip olduğu bilinmektedir. Bu sebeple Alparslan'ın Hârizm'in beyliğini verdiği bildirilen oğlu, büyük bir ihtimalle Arslan Argun değil en büyük oğlu Ayaz'dır. Çünkü 1066 yılındaki bu seferde Ayaz babasına refakat etmişti.

Melikşah 1092 yılında Bağdat'a geldiğinde yanında kardeşi Arslan Argun da bulunuyordu. Melikşah'ın bir süre sonra orada ölümü üzerine Arslan Argun yedi memlük*ü ile birlikte Bağdat'tan Hemedan'a gitti. Sultan'ın ölümü geniş imparatorluğun her tarafında dış ve iç düşmanlarla muhteris insanları harekete geçirmişti. Bunların bir kısmı da Arslan Argun'u Selçuklu tahtını ele geçirmeye teşvik etti. O da bu teşviklere kapılıp onlarla birlikte Horasan'a gittiyse de Nişâbur'a giremedi. Fakat Merv Valisi (Şahne) Kudan (?) şehrin kapılarını ona açtı. Böylece Merv'e hâkim olan Arslan Argun'un etrafına çok sayıda asker toplandı. Arslan Argun bu askerle Belh'i Nizâmülmülk'ün oğlu Fahrülmülk'ün elinden aldı. Tirmiz ve Nişâbur şehirleriyle birlikte hemen hemen bütün Horasan'ı ele geçirdikten sonra Berkıyaruk'a ve veziri Müeyyedülmülk'e mektup yazıp Nişâbur müstesna olmak üzere dedesi Çağrı Bey'in ülkesinin kendisine verilmesini istedi, buna karşılık onu metbû tanıyıp her yıl vergi ödeyeceğini bildirdi. Berkıyaruk, kardeşi Mahmud ve amcası Tutuş ile mücadele halinde olduğundan Arslan Argun'a cevap vermedi ve böylece onun isteğini kabul etmiş gibi görüldü. Fakat bir süre sonra durumu düzeline Arslan Argun'un üzerine diğer amcası Böri Bars'ı gönderdi. Böri Bars'ın emrinde Yâhız (Yağız ?) oğlu Mesud, Altuntaş gibi değerli emirler bulunuyordu. Bunlardan Emîr Mesud'un babası

Yâhız, Çağrı Bey'in askerinin başkumandanı olduğundan Türkmen asıllı Mesud'un sultanlar katında büyük bir itibarı vardı. Yapılan savaşta Böri Bars, adı geçen emirlerin dirayeti sayesinde galip geldi. Arslan Argun Belh'e çekildi. Böri Bars da kışı Herat'ta geçirmeye başladı. Ancak Emîr Altuntaş, herhalde duyduğu kıskançlıktan dolayı, kendisini ziyarete gelen Emîr Mesud ile oğlunu öldürdü. Bu, Böri Bars'ın da felâkete uğramasına sebep oldu. Zira Mesud tecrübeli ve muktedir bir kumandan olup ayrıca Türkmenler üzerinde de nüfuz sahibi idi. Belh'e çekilmiş olan Arslan Argun çoğu Türkmenler'den olmak üzere yeni bir ordu toplamaya muvaffak olmuştu. Böri Bars Herat'ta oturmakta iken Merv üzerine yürüyen Arslan Argun şehri zaptedip halkın çoğunu öldürmüş ve surlarını da yıkmıştı. Bunu haber alan Böri Bars harekete geçti ise de Merv yakınlarında yenildi ve kaçarken yakalandı (1095). Böri Bars'ın savaşı kaybetmesinde Emîr Mesud'un Altuntaş tarafından öldürülmesi pek mühim bir âmil teşkil etmişti. Arslan Argun kardeşi Böri Bars'ı bir süre Tirmiz Kalesi'nde hapsedtikten sonra öldürttü. Merv'i merkez edinen Arslan Argun Horasan'ın diğer şehirlerini de yeniden idaresi altına aldı ve böylece Horasan'a hâkim oldu. Fakat tam bu sırada beklenmedik bir hadise cereyan etti ve Arslan Argun Merv'deki sarayında genç bir kölesi tarafından hançerlenerek öldürüldü (17 Safer 490/3 Şubat 1097). Köle bir soru üzerine efendisini insanları onun zulmünden kurtarmak için öldürdüğünü söylemiştir. Bununla beraber kendisine karşı sertçe davranışlarından veya başka şahsî bir sebepten dolayı onu öldürdüğü şüphesizdir. Kaynaklarda tam bir ittifakla Arslan Argun'un gerçekten sert mizaçlı, acımasız ve gaddar bir melik olduğu ifade edilir. Nitekim Böri Bars'ın veziri İmâdülmülk Ebü'l-Kâsım b. Nizâmülmülk'ü, 300.000 altınını aldıktan sonra öldürttüğü gibi Merv, Şehristan, Sebzevâr ve diğer yerlerin surlarını, Serahs'ın kalesini ve Nişâbur'un hisarını da halkın kendisine muhalefet etmelerini önlemek için yıktırıştır.

Arslan Argun'un öldürülmesi üzerine adamları yedi yaşındaki oğlunu (Alp Argun veya Key Argun) yerine geçirdiler. Fakat Berkıyaruk'un aynı yıl Horasan'a gelmesi üzerine Arslan Argun'un oğlu ve askerleri Toharistan'a çekilip sultandan affedilmelerini istediler; isteklerinin kabul edilmesi üzerine Arslan Argun'un